

Občianska participácia v samospráve

Vladimír Pirošík

Stará Lesná

7. august 2022

Občianska participácia . . .

- . . . je účasť verejnosti na rozhodovaní
- umožňuje, aby ľudia do rozhodovania videli, rozumeli mu, podieľali sa na ňom, kontrolovali ho a tým sa priamo stali „spolumajiteľmi“ rozhodnutí
- musí byť informovaná
- pozor na „mantru OP“ - participácia nie je **cieľom** samým osebe, ale **prostriedkom** (nástrojom) na dosahovanie verejných rozhodnutí zvyšujúcich kvalitu života

Občianska participácia v samospráve

- 1. účasť a vystupovanie na zasadnutiach orgánov obce
- 2. členstvo v poradných orgánoch obce
- 3. pripomienkovanie dokumentov
- 4. prerozdeľovanie verejných financií
- 5. zhromaždenie obyvateľov obce
- 6. miestne referendum
- 7. ...

Orgány obce

- obecné zastupiteľstvo (OZ), komisie OZ, obecná rada, výbory mestských častí, obecný mládežnícky parlament, rada seniorov, poradné orgány starostu, ...
- **účasť verejnosti:** princíp obligatórnej publicity rokovania OZ (§ 12/8 ZOZ) vs. fakultatívna právomoc OZ v prípade ostatných orgánov obce
- **vystúpenie verejnosti:** na rokovaní OZ – § 12/9 ZOZ: *„... slovo sa môže (t. j. nemusí) udeliť aj ktorémukoľvek obyvateľovi obce“*, na rokovaní ostatných orgánov - podľa príslušného rokovacieho poriadku
- **členstvo verejnosti v orgánoch obce:** rozhodnutím poslancov OZ, resp. starostu

Pr í p o m i e n k o v a n i e

- všeobecne záväzné nariadenia obce (§ 6 ZOZ)
- rozpočet obce (§ 9/2 ZOZ)
- zmeny rozpočtu obce (?)
- záverečný účet (§ 9/2 ZOZ)
- Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce (!)
- vyhodnotenie pripomienok (§ 6/6 ZOZ)
- územný plán (zákon č. 50/1976 Zb., účinný do 31. 3. 2024)
- iné dokumenty (Plán rozvoja obce/PHSR podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, koncepcie, stratégie, ...)

Spolurozhodovanie o prerozdelení časti verejných financií

- pripomienkovanie návrhu rozpočtu
- pripomienkovanie VZN (o miestnej dani a pod.)
- (transparentný) lobing decízorov
- dotačné (grantové) schémy obce
- participatívny rozpočet

Granty od orgánov obce

- tri zákonné podmienky (§ 7 ods. 4 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy) :
  - 1. žiadať nemôže fyzická osoba, príp. občianska iniciatíva, len právnická osoba a „fyzická osoba - podnikateľ“ so sídlom v obci, resp. s výkonom činnosti v obci
  - 2. len na verejnoprospešné účely, resp. na podporu podnikania a zamestnanosti
  - 3. detaily musia byť precizované v osobitnom VZN obce (!)

Granty od orgánov obce

- oblasti podpory, podmienky, výška podpory
- podľa rozhodnutia samosprávy
- kto rozhoduje: starosta?, poslanci OZ?,
obecná rada?, výbory mestských častí?,
komisie?, „komisie komisií“?
- zloženie decíznych orgánov - podľa
rozhodnutia samosprávy
- lehoty, predkladanie, proces rozhodovania,
vyúčtovanie, kontrola, ... podľa VZN tej-
ktorej obce

Granty od orgánov obce

- vychytávky:
- konflikt záujmov (rozhodovateľov, žiadateľov)
- kofinancovanie z iných zdrojov
- každoročné fixovanie výšky grantov v rámci VZN (min. xxx % z predpokladaného výnosu DFPO, ...)
- účelovo viazané dotácie (verejné priestory, konkrétny druh športu/umenia, ...)
- „teritoriálna“ podpora - cestou VMČ (OR)
- ...

Participatívny rozpočet

- nemá (zatiaľ) žiadne zákonné rámce
- objem financií - líši sa (BA–NM, RK, BB, TT, Paríž, ...)
- participant - kto áno a kto nie
- orgány PR (tematické skupiny? KooR PR?)
- proces, podmienky, fázy PR, hlasovanie
- e-hlasovanie: áno či nie?
- realizátor projektov PR - obec
- dôležitosť štatútu PR
- „malý“ PR - v rámci jednotlivých častí obce, resp. podľa špecifických oblastí

Zhromaždenie obyvateľov obce

- málo využívaný ústavný a zákonný inštitút občianskej participácie (čl. 67/1 Ústavy SR a § 4/2 ZOZ)
- § 11b ZOZ: „*Obecné zastupiteľstvo alebo starosta môže zvolať zhromaždenie obyvateľov obce alebo jej časti na prerokovanie vecí územnej samosprávy, ak § 2aa ods. 2 neustanovuje inak*“.
- 3 problémy z praxe: i) zvolávateľom musí byť výhradne orgán obce, ii) fakultatívnosť zvolania („...*môže zvolať*...“), iii) nezáväznosť výsledku ZHO
- odporúčanie: prijať VZN o ZHO

Miestne referendum

- jeden z troch spôsobov výkonu samosprávy obyvateľmi obce (§ 4/2 Z0Z)
- právny rámec – § 11a Z0Z
- 5 druhov obligatórneho MR – § 11a/1 Z0Z
- fakultatívne MR – § 11a/4 Z0Z
- **základný problém MR**: vysoké kvóra (petícia aspoň 30% oprávnených voličov, účasť aspoň 50% oprávnených voličov – § 11/8 Z0Z)
- povinnosť obce mať prijaté VZN o podrobnostiach o organizácii MR (§ 6/5 Z0Z)

Nepríame formy podpory občianskej participácie

- symbolické nájomné pre miestne MVO, výpožička majetku, prípady hodné osobitného zreteľa, úľavy. resp. odpúšťania (daňových) povinností, sponzoring, záštita orgánov obce nad podujatiami, súhlas s využívaním symbolov obce, priestor v lokálnych médiách, ocenenia obce a čestné občianstvo, ...

Vladimír Pirošík

advokát,

poslanec MsZ Banská Bystrica

pirosik@changenet.sk

0905 786 701